

JAWAPAN

Pentaksiran Akhir Tahun

SKOR

100

Bahagian A

1. A	2. B	3. C	4. B	5. A
6. B	7. A	8. A	9. D	10. C
11. C	12. D	13. A	14. B	15. D
16. A	17. B	18. C	19. B	20. A

Bahagian B

1. (a) (i) Sumber yang ditemui merupakan sumber primer.
(ii) Sumber tersebut bersifat asli.
(iii) Sumber tersebut belum ditafsir.
- (b) Perancangan grid, iaitu penandaan kawasan di tapak arkeologi dilakukan. Setiap petak grid akan diberikan nombor rujukan. Menandakan kawasan berdasarkan pelan. Melakukan ekskavasi, iaitu proses mengumpulkan data dengan mencatatkan semua penemuan.
- (c) (i) Mewartakannya sebagai tempat bersejarah untuk tatapan generasi akan datang.
(ii) Menjadikannya kawasan penyelidikan sejarahwan tempatan dan luar negara.
(iii) Mengelakkan pencerobohan di tapak warisan sejarah.
(iv) Memperkenalkan tapak warisan sejarah kepada pelancong tempatan dan luar negara.
2. (a) (i) Bergantung kepada sumber alam.
(ii) Mengutip hasil hutan, memburu binatang, menangkap ikan.
(iii) Menjalankan pertanian dan penternakan yang bersifat sara diri untuk memenuhi keperluan sendiri.
- (b) Manusia Zaman Prasejarahumpul dan berkongsi makanan demi meneruskan kelangsungan hidup. Oleh sebab mereka hidup dalam kelompok kecil dan secara nomad, maka makanan yang diperoleh akan dikumpul dan dikongsi bersama.
- (c) Manusia mula tinggal secara menetap di kawasan lembah sungai yang subur, tinggal di kediaman yang lebih baik, membina rumah yang diperbuat daripada batu, tanah liat, dan kayu, aktiviti mengumpul makanan berkurangan, sumber makanan berterusan, lebihan hasil akan dijual, pertukaran barangan dilakukan, dan pengkhususan kerja bermula.
3. (a) (i) Tamadun ialah keadaan kehidupan insan bermasyarakat yang mencapai taraf kehalusan tatasusila dan kebudayaan yang luhur bagi seluruh masyarakatnya.
(ii) Tamadun merujuk kepada suatu sistem masyarakat yang memperkasakan sistem politik, ekonomi, sosial, kesenian, dan kebudayaan.
- (b) (i) Kerajaan dibentuk untuk menguruskan pemerintahan di kota yang berkembang hasil daripada pembentukan bandar. Pada peringkat awal, pendeta mengetuai pemerintahan dan kemudiannya diganti oleh raja. Raja yang

memerintah negara-kota akan dibantu oleh golongan bangsawan dan pendeta. Sistem undang-undang dibentuk untuk melicinkan dan melancarkan pentadbiran negara.

- (ii) Sistem tulisan wujud kira-kira 5,000 tahun lalu. Pengenalan tulisan membezakan kehidupan Zaman Prasejarah dan sejarah. Manusia mencipta tulisan menggunakan simbol abstrak untuk melahirkan pelbagai idea. Tulisan pertama menggunakan simbol gambar atau piktograf. Fungsi tulisan adalah untuk menyimpan rekod penting tentang diri dan masyarakat.
- (c) (i) Kekayaan sumber alam
(ii) Kebijaksanaan pemerintah
4. (a) Diasaskan oleh Solon pada tahun 594 SM. Merupakan demokrasi langsung, iaitu setiap warganegara Athens terlibat secara langsung dalam perbincangan dan perdebatan bagi menentukan dasar dan peraturan di Athens termasuk soal ekonomi, politik, dan sosial. Pada zaman pemerintahan Pericles (495 – 429 SM), penekanan diberi kepada kuasa rakyat bagi memantapkan sistem demokrasi.
- (b) (i) Rakyat mempunyai hak bersuara.
(ii) Rakyat terlibat dalam membuat keputusan politik negara.
(iii) Mengelakkan pemerintah berkuasa mutlak dan menyalahguna kuasa serta menindas rakyat.
- (c) (i) Menjamin kestabilan politik.
(ii) Mengukuhkan ekonomi.
(iii) Mengeratkan perpaduan kaum.
(iv) Mengekalkan keamanan negara.

Bahagian C

5. (a) (i) Berlaku 23 juta – 5 juta tahun dahulu. Gunung-ganang terbentuk secara fizikal. Wujud mamalia, hidupan di laut, dan di air. Suhu dunia panas dan kering.
- (ii) Berlaku 5.3 juta – 2.6 juta tahun dahulu. Berlaku penyejukan global Zaman Miosen yang lebih panas. Penyejukan dan pengeringan alam sekitar global pada masa itu menyumbang kepada penyebaran padang rumput dan savana. Terbentuk jambatan darat Panama antara Amerika Utara dan Amerika Selatan yang mendorong penghijrahan tumbuhan dan haiwan ke habitat baharu. Terbentuk dataran tinggi seperti di Colorado, Amerika Syarikat yang dikenali sebagai Grand Canyon.
- (b) Suhu dunia terlalu sejuk. Dunia dilitupi salji terutama di kawasan kutub dan benua Eropah. Permukaan air laut membeku menyebabkan sebahagian besar bumi dilitupi salji. Paras air laut rendah. Pulau-pulau bersambung dengan tanah besar. Memudahkan manusia dan binatang bermigrasi. Binatang seperti mamot berbulu, badak, kuda, dan singa tinggal di kawasan tanah pamah yang sejuk. Tumbuhan utama ialah rumput dan tumbuhan renek yang menjalar. Terdapat manusia yang tinggal di kawasan tanah pamah yang sejuk dan hidup secara nomad dan memburu binatang.

- (c) Mengetahui sejarah bumi, membantu manusia menghadapi cabaran pada masa depan, bersyukur dengan keunikan bumi, mempelajari cara menangani perubahan iklim, mengekalkan kelestarian alam sekitar dan menjaga bumi daripada pencemaran dan kemusnahan.
6. (a) (i) Kegiatan pertanian dalam tamadun awal telah meningkatkan kehidupan masyarakat. Perkembangan kegiatan pertanian ialah pembinaan saliran, pengenalan kincir air, penciptaan pelbagai peralatan, dan pembinaan teres di tanah tinggi.
- (ii) Lebih daripada hasil pertanian telah mewujudkan kegiatan perdagangan. Perdagangan terbahagi kepada perdagangan tempatan dan perdagangan jarak jauh. Perdagangan tempatan dijalankan oleh masyarakat kota untuk mendapatkan makanan dan hasil pertanian dengan menukarkan hasil kraf tangan dan perkhidmatan termasuk kegiatan keagamaan. Perdagangan jarak jauh dijalankan oleh masyarakat daripada tamadun lain yang bertukar barangan dengan penduduk tempatan yang mempunyai bahan mentah seperti logam besi dan emas. Contoh, kegiatan perdagangan antara Sumer–Mesir dan Sumer–Mohenjo–Daro.
- (b) Perkembangan dalam bidang pertanian menyebabkan manusia membina petempatan kekal. Perkembangan petempatan kekal bermula dengan kampung. Apabila berlaku pertambahan penduduk, kampung berkembang dan disatukan membentuk bandar. Ciri-ciri bandar ialah susun atur bangunan dan kediaman sistematik. Rumah mempunyai perigi, tandas, dan bilik mandi. Pembinaan sistem perparitan dan pembentungan. Terdapat kemudahan seperti pasar, rumah ibadat, dan kawasan perumahan. Pembinaan kota atau tembok untuk mengelak serangan luar dan menjadi sempadan. Bandar pertama dibina pada tahun 4,000 SM. Antara bandar utama dalam tamadun awal ialah Ur dan Uruk di Sungai Tigris dan Euphrates, Mohenjo–Daro di Sungai Indus, Memphis di Sungai Nil, dan Anyang di Sungai Huang He.
- (c) Mematuhi suruhan agama, mengelak melakukan perkara yang dilarang oleh agama, mengamalkan nilai-nilai murni dalam kehidupan, menjaga hubungan baik sesama manusia, mencintai alam sekitar dan memajukan diri, bangsa dan negara.
7. (a) (i) Pemimpin Dinasti Qin. Bertanggungjawab menyatukan China. Mengukuhkan kestabilan politik. Berlaku kemajuan dalam bidang ekonomi dan sosial.
- (ii) Pemimpin Dinasti Han. Mencapai kemajuan dalam bidang perdagangan melalui pembukaan Laluan Sutera. Kemajuan dalam bidang pentadbiran dan sosial. Melaksanakan sistem pemilihan pegawai perkhidmatan awam.
- (b) Memilih pegawai kerajaan. Memupuk nilai moral dan etika. Lulus peperiksaan perkhidmatan awam. Mengekalkan ajaran Konfusianisme. Membezakan golongan elit dengan golongan rakyat. Membolehkan negara ditadbir dengan cekap dan berkesan. Meletakkan golongan terpelajar di hierarki teratas diikuti petani, artisan, dan pedagang.
- (c) Menjadi manusia yang ketinggalan dan mundur. Berjawatan rendah dan gaji yang kecil. Sering dihina dan ditindas. Mudah ditipu dan dibuli. Mudah terpengaruh dengan gejala sosial. Mudah terlibat dengan jenayah.
8. (a) (i) Tamadun Islam memperkenalkan konsep masyarakat dikenali sebagai ummah. Melalui konsep ummah, masyarakat disatukan tanpa mengira keturunan dan agama. Setiap anggota masyarakat bertanggungjawab untuk bekerjasama demi memajukan negara.
- (ii) Syura ialah mesyuarat yang diadakan untuk mencapai keputusan mengikut suara ahli yang terbanyak (suara majoriti) dan secara muafakat. Diamalkan sejak zaman Nabi Muhammad SAW dan diteruskan oleh pemerintah Islam selepasnya.
- (b) Memperkenalkan sistem zakat dan sistem wakaf untuk pembangunan umat Islam. Mengadakan sistem mata wang dirham dan perak dalam aktiviti ekonomi. Mewujudkan sistem cukai, iaitu bayaran (wang) oleh individu atau syarikat kepada kerajaan atau negara bagi tujuan membiayai keperluan negara. Sistem cukai yang pernah dilaksanakan di negara Islam ialah cukai tanah (Al-Kharaj), cukai perdagangan (Al-Usyr), cukai perlindungan (Suh al-Jizyah), dan cukai diri (Jizyah al-Ru'us). Melarang amalan riba yang boleh menghapuskan konsep keadilan dalam masyarakat. Mencegah penindasan dan penipuan semasa berniaga seperti menipu timbangan, boros, kedekut, membazir, rasuah, dan mengaut keuntungan berlipat ganda. Menggalakkan kegiatan perdagangan mengikut hukum syarak seperti mengeluarkan zakat dan menjaga kebajikan masyarakat. Menggalakkan pengeluaran produk bermutu dan menjalankan penyelidikan dalam membangunkan ekonomi. Menghulurkan bantuan, memberi sedekah, dan mengamalkan sikap berjimat cermat.
- (c) Membantu golongan yang berada dalam kesusahan, mengurangkan jurang antara kaya-miskin, memupuk budaya penyayang, menghilangkan hasad dengki, menghapuskan perasaan sombong dan mengelakkan mementingkan diri sendiri.